

Landstingsrevisionen

Landstingets revisorer

Landstingsstyrelsen

Uppföljande granskning av särskild kollektivtrafik med inriktning på ägarstyrning

Landstingets revisorer har tillsammans med länets kommunrevisorer och lekmannarevisorerna i Jönköpings Länstrafik AB genomfört en uppföljande granskning av särskild kollektivtrafik med inriktning på ägarstyrning.

Utgångspunkt för granskningen har varit revisorernas tidigare granskning 2005 – 2006 av den särskilda kollektivtrafiken. I denna tidigare granskning konstaterades bland annat att de problem som förknippades med särskild kollektivtrafik till stor del kunde förklaras utifrån såväl brister i styrning av verksamheten som bristande tydlighet i ägarstyrningen av Jönköpings Länstrafik AB (JLT).

Syftet med nu genomförd granskning kan sammanfattas i två övergripande revisionsfrågor:

1. Vilka åtgärder har vidtagits för att utveckla och förbättra ägarstyrningen?
2. Är åtgärderna tillräckliga för att uppnå en ändamålsenlig ägarstyrning?

Uppföljningen har omfattat ägarstyrningen utifrån både det landstingskommunala och primärkommunala ägarperspektivet samt hur ägarstyrningen omsätts i JLT:s interna styrning. Särskild kollektivtrafik har utgjort utgångspunkt för uppföljningen men vissa frågeställningar kring ägarstyrning är av så generell karaktär att de även berört ägarstyrningen av JLT i vid mening.

Granskningen har skett genom intervjuer med representanter både för ägarna och JLT samt studier av relevant dokumentation.

Resultatet av granskningen, som utförts av Ernst & Young AB, framgår av bifogad revisionsrapport.

I rapportens sammanfattning redovisas yrkesrevisorns iakttagelser/synpunkter och rekommendationer.

Landstingets revisorer vill med anledning av granskningen särskilt lyfta fram följande.

Ägarna har tagit över och aktiverat sig i ägarrollen

Vi noterar att det av nu genomförd granskning framgår att det sedan föregående granskning vidtagits ett antal förändringsåtgärder som klart visar att JLT:s ägare tagit över och aktiverat sig i ägarrollen.

Exempel på detta är tillkomsten av ett aktieägaravtal där formerna för samverkan anges, ägarsamråd som kan sammankallas för att hantera frågor av principiell natur och en ägarberedning med uppgift att ta fram förslag till ägardirektiv.

Den generella ägarstyrningen av JLT kan utvecklas och göras mer ändamålsenlig

Vår uppföljande granskning lyfter fram ett antal möjliga förbättringsområden som kan bidra till att göra ägarstyrningen av JLT mer ändamålsenlig.

I rapportens sammanfattning beskrivs dessa förbättringsområden i ett antal punkter som vi ställer oss bakom. I dessa punkter lämnas rekommendationer avseende bolagsordningen, ägarsamrådet, ägardirektiv, styrprocessen med flera områden. Vi anser det viktigt att ägarna beaktar och noggrant överväger rekommendationerna i dessa punkter.

Vi noterar särskilt förslagen om formalisering av ägarsamrådet, en trafikberedning/motsvarande som förstärkning av ägarsamrådet och utarbetandet av en trafikstrategi.

Särskilt viktigt för ägarstyrningen bedömer vi det även vara att de olika styrdokumenterna renodlas så att bolagsordningen innehåller ändamålet med bolagets verksamhet och kompletteras på föreslaget sätt, att ägardirektiv tydliggör ändamålet och att aktieägaravtalet uteslutande beskriver ägarnas samverkan kring och styrningen av bolaget.

Förutom ovanstående konstaterar vi i granskningen att det framkommer ett tydligt och angeläget behov av att roll och arbetssätt för den ägarberedning som tillskapats för bl a utarbetande av ägardirektiv blir klarlagt.

Utan detta och ett antal andra nödvändiga klarläggande i styrprocessen finns som vi ser det en risk att den informella styrningen av bolaget växer i styrka. En sådan utveckling kan på sikt hota balansen mellan olika organ i bolagsstyrningssystemet och därmed motverka en ändamålsenlig styrning av bolaget.

Ägarstyrningen av den särskilda kollektivtrafiken måste också utvecklas och bli mer ändamålsenlig

Vi konstaterar i uppföljningen att de åtgärder som vidtagits i ägarstyrningen av JLT i praktiken inte påverkat styrningen av särskild kollektivtrafik jämfört med tidigare.

Vi noterar bl a att de ansvariga för den särskilda kollektivtrafiken i kommunerna i mycket begränsad omfattning är representerade i ägarstyrningsprocessen. Det saknas kopplingar till såväl ägarberedning som ägarsamråd, vilket begränsar möjligheten till påverkan på ägarstyrningsprocessen.

Vi finner också att uppdraget att utföra trafik enligt huvudmännens beslutade regelverk inte framgår av aktuellt ägardirektiv.

Vi anser att den särskilda kollektivtrafiken på ett tydligare och bättre sätt måste inkluderas och beaktas i den samlade ägarstyrningsprocessen. För att tillgodose detta måste forum skapas på ägarsidan för dialog, analys och utveckling av den särskilda kollektivtrafiken.

Begäran om svar

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen önskar revisorerna ett svar från Landstingsstyrelsen med uppgift om vilka åtgärder som planeras för att följa de rekommendationer/synpunkter som revisorerna lämnat. Detta svar vill revisorerna ha **senast 2009-08-31**.

För Landstingets revisorer

Doris Johansson
Ordförande

Arnold Carlzon
Vice ordförande